

Asia: VN/19178/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräksi muiksi laeiksi (DSA:n toimeenpano)

1. Yleistä

Yleistä

Kiitos mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräksi muiksi laeiksi (DSA:n toimeenpano).

Järjen Ääni ry näkee lakiesityksessä ongelmallisina mm. seuraavassa esiintuodut seikat.

1) Ilmoitus ja seurantamenettelyt

Laittomien sisältöjen määrittely perustuu palveluntarjoajan omaan seurantaan ja laajaan ja järjestelmälliseen ilmoitusmenettelyyn, jossa mukana voi olla kansalaisia ja ns. ”luotettuja ilmoittajia” tai ”hyväksytyjä tutkijoita”. Luotetuille ilmoittajille ja hyväksytyille tutkijoille ei ole määrällistä rajoitusta.

Hallituksen esityksen perusteella jää epäselväksi, miten varmistetaan luotetun ilmoittajan ja hyväksytyt tutkijan ideologinen riippumattomuus.

On vaarana, että menettely johtaa suureen määrään vääriä tai epämääräisiä ilmiantoja. Lainvalmistelussa tulisi ottaa kantaa siihen, miten ilmoittamiskäytännöissä esiintyviä väärinkäytöksiä ja ilmoitusrekisteriä hallitaan.

2. Valvovat viranomaiset ja niille osoitetut valvontatehtävät

Valvovat viranomaiset ja niille osoitetut valvontatehtävät

3. Viranomaisten tutkintavaltuudet

Viranomaisten tutkintavaltuudet

4. Seuraamukset digipalvelusäädöksen rikkomisesta

Seuraamukset digipalvelusäädöksen rikkomisesta

2) Seuraamusmaksut (17 §, s. 109)

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin ja suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon kaikki olennaiset olosuhteet. Ehdotetun lain perusteella palveluntarjoajan on mahdotonta ennakoida laittomaksi arvioidun sisällön luonnetta ja seuraamusmaksun suuruutta. On vaarana, että maksimimäärältään erittäin korkeat seuraamusmaksut alentavat kynnystä määritellä sisältöjä laittomiksi epätarkoituksenmukaisella tavalla liian vähäisin perustein ja puuttua sisältöihin varmuuden vuoksi. On odotettavissa edellä sanotun johtavan siihen, että valtava määrä täysin laillista sisältöä poistetaan verkosta varmuuden vuoksi.

- ”Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin ja sitä määrättäessä on otettava huomioon: 1) rikkomisen luonne, laajuus, vakavuus, toistuvuus ja kestoaika; 2) seuraamuksella tavoiteltava yleinen etu; 3) välityspalvelun toiminnan laajuus ja luonne sekä rikkoneen välityspalvelun tarjoajan taloudelliset valmiudet; 4) onko asetusta rikkonut välityspalvelun tarjoaja jättänyt järjestelmällisesti tai toistuvasti noudattamatta asetuksesta johtuvia velvoitteita; 5) palvelun käyttäjien määrä, joihin asetuksen rikkominen vaikuttaa; 6) rikkomisen tahallisuus tai tuottamuksellisuus; 7) toimiiko palvelun tarjoaja useassa jäsenvaltiossa; 8) mahdolliset muut kuin 1-7 kohdassa tarkoitetut tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät. Välityspalvelun tarjoajalle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 6 prosenttia välityspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa tai sitä vastaavaa liikevaihtoa.”

5. Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegio

Liikenne- ja viestintäviraston seuraamuskollegio

6. Muut asiat

Muut asiat

3) Sisällöntuottajan oikeusturva on uhattuna, 187 §, s. 79

Voimassa olevan lain mukaan sisällöntuottajalla eli käyttäjällä on oikeus saattaa sisällön estoa koskeva asia tuomioistuimen tutkittavaksi 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut ilmoituksen sisältönsä poistamisesta. Hallituksen esityksessä tämä säännös ehdotetaan kumottavaksi, eikä sisällöntuottajalle esitetä yleistä oikeutta saattaa sisällön estoa koskeva päätös käräjäoikeuden tutkittavaksi. Muutos heikentää sisällöntuottajan oikeusturvaa nykytilaan verrattuna.

Monet sisällöntuottajat ovat yhä enemmän riippuvaisia verkon suurten toimijoiden viestintäkanavista. Siksi esimerkiksi käyttäjätilin sulkeminen, väliaikaisesti tai pysyvästi, seurauksena verkkoalustan varotoimenpiteenä suorittamasta sensuurista merkitsisi viestinnällisten perusoikeuksien rikkomista.

187 §. ”Sisällön tuottajan oikeusturva. Voimassa olevan pykälän mukaan, jos 184 §:ssä tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on estänyt palvelussaan tiedon saannin sisällöstä, jossa kiihotetaan kansanryhmää vastaan (rikoslain 11 luvun 10 ja 10 a §) tai joka merkitsee sukupuolisiveyttä loukkaavan kuvan levittämistä (rikoslain 17 luvun 18 §), palveluntarjoajan on ilmoitettava siitä kyseisen sisällön tuottajalle. Voimassa olevan lain nojalla sisällön tuottajalla eli käyttäjällä on oikeus saattaa sisällön estoa koskeva asia tuomioistuimen tutkittavaksi 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut ilmoituksen siitä, että säilytyspalvelun tarjoaja, esimerkiksi verkkoalusta, on ilmoittanut käyttäjälle siitä, että käyttäjän sisältöä on poistettu rikoslain 11 luvun 10 tai 10 a §:n tai 17 luvun 18 §:n nojalla. Säännös ehdotetaan kumottavaksi, sillä vastaava säilytyspalvelun tarjoajan velvollisuus ilmoittaa palvelun käyttäjälle sisällön poistamisesta sisältyy digitaalisia palveluja koskevan asetuksen 17 artiklaan. Sisällön tuottajalle ei kuitenkaan nyt esitetä yleistä oikeutta saattaa sisällön estoa koskeva välityspalvelun tarjoajan (esimerkiksi verkkoalustan) päätös käräjäoikeuden tutkittavaksi.”

Rönneck Mats
Järjen Ääni ry